

МНЕНИЕ

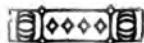
ЗА

КУЛТУРНОТО И ИКОНОМИЧЕСКО
ПОВДИГАНЕ НА ГР. СТ.-ЗАГОРА

ОТЪ

ХРИСТО МИНКОВЪ.

Две писма до Кмета
на гр. Стара-Загора.

Стара-Загора,
печатница и книгов. „Свѣтлина“
1926.

МНЕНИЕ

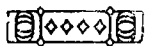
ЗА

КУЛТУРНОТО И ИКОНОМИЧЕСКО
ПОВДИГАНЕ НА ГР. СТ.-ЗАГОРА

ОТЪ

ХРИСТО МИНКОВЪ.

Две писма до Кмета
на гр. Стара-Загора.

Стара-Загора,
печатница и книгов. „Свѣтлина“
1926.

211764

Окръжна библиотека
Ст. Загора

Предисловие.

Чрѣзъ настоящата брошура поднасямъ на госпо-дина Кмета на гр. Стата-Загора и Старо-Загорското гражданство. моето скромно мнение—това на единъ дългогодишенъ гражданинъ и наблюдател, очистилъ себе си отъ тесногрждо партизанство — върху онова, което ще трѣбва да стане, въ по-близко, или по да-лечно бждаще, въ пѣтя на културното и икономиче-ско повдигане на гр. Стара-Загора.

За менъ, като глажданинъ и човѣкъ, ще бжде напѣлно безразлично кому—на кой кметъ и кои съ-ветници и подържници,—ще мине въ главата мисълъта, да се съгласятъ съ изказанитѣ, въ скромната ми безъ претенции на изчерпателностъ брошура, мисли. Незная, обаче, дали партизанската страсть и злоба, която много пѣти, се е проявявала у насъ, съ осо-бена сила, въ личния ни и общественъ животъ, не ще да осжди изказанитѣ тукъ мисли на затворъ, въ нѣкой отъ чекмеджетата на Старо-Загорското градско общинско управление, но все пакъ искамъ да се ла-ская отъ мисълъта, че нѣкога, — рано, или късно—добри граждани—общественни служители, ще поже-ляятъ да се запознаятъ съ тѣхъ и да ги реализиратъ до толкова, до колкото врѣмето и общественитѣ нуж-ди и необходимости на сѣщото ще позволятъ това.

И ако нѣкога Ст.-Загорското гражданство може да счете и особено слѣдъ като по компетентнитѣ отъ мена се изкажатъ по сѣшитѣ въпроси, повдиг-нати въ брошурата ми, че и азъ съмъ ималъ щас-тието да поставя единъ, макаръ и малъкъ, камѣкъ въ величавата сграда на градската му културно—ико-номическа политика, това за мене ще бжде доста-тъчна награда.

Автора.

І. ПИСМО

*До Господина Кмета
на гр. Ст.-Загора*

Господине кмете,

Азъ принадлежа на съвършено друга партия отъ онази, на която принадлежите Вие, обаче, това въ нищо не ми пречи, да изразя благодарността си къмъ Васъ, за деятелността, която развивате, за повдигането въ всѣко отношение градътъ ни и поставянето му въ редоветъ на първитъ културни центрове, въпреки това, че Ви се прави пречка отъ нѣкои Ваши политически приятели.

Въ Вашето лице виждамъ истинския представителъ и смѣлъ Кметъ на Ст.-Загорската община, който ще може, въ разстояние на малко време, да направи много нѣщо за него и неговитъ жители.

Моитъ съвети въ това отношение къмъ Васъ сж: смелостъ, опредѣлена, точно и ясно градска политика и се гледа на право въ цѣлѣта, безъ да се обръща внимание на разни клюкари и алармаджии да викатъ противъ Васъ: Вашата деятелностъ ще се оцени отъ сегашнитъ алармаджии и най-вѣрлитъ Ви неприязтели тогава, когато нѣма да бждите кметъ, както е случая съ покойния Димитръ Петковъ, бившъ кметъ на ст. София, която сега конкурира на най-добритъ столични градове на околнитъ ни и по-далечни държави. Спомнямъ си, каква беше тогава олелията противъ него, обаче той се не оплаши и отиваше право на цельта плодъ на която е сегашната ни столица. Това направете и Вие, оставете на по-умнитъ и по-голѣмитъ оратори отъ Васъ да критикуватъ и ораторствуватъ, гдето искатъ, а Вие се предайте само на работа и бждете увѣрени, че цѣлото гражданство съ

малки изключения, които макаръ и да принадлежатъ на разни политически партии, ще бждатъ на Ваша страна и ще Ви подкрепятъ.

Уважаеми Г-нъ Кмете, благоволете да изслушате и моето скромно мнение за мероприятията, които сж необходими да се направятъ въ градътъ ни и които трѣбва да легнатъ въ основата на градската ни политика; не е важно кой ще бжде представителъ на общината ни, стига да се възприематъ и прокаратъ тези мѣроприятия, съ които ще се облекчи — това е моето скромно мнение — твърде много положението на Ст.-Загорскитѣ граждани.

Ржководителитѣ на обществената политика на по-културнитѣ западно-европейски градове иматъ по две партийни програми и принципи: — едната изобщо за Външна и Вътрешна политика на Държавата си и втора — специална политика за своя градъ, въ основата на която — на първо мѣсто стои, начина — какъ да се въздигне градътъ имъ въ стопанско, индустриално, културно и прочие отношения. Всичкитѣ политически партии въ всѣки градъ иматъ такава програма, и когато настане момента да се направи нѣщо добро за своя градъ, тогава нѣма партийни различия, всички, като единъ, подържатъ мероприятията за градътъ имъ, безъ обаче, да се обръща внимание на това — отъ кого или отъ коя партия е предложено; За голѣмо съжаление у насъ това е тъкмо противното! Ето защо мисля, че е време вече този принципъ да легне въ основнитѣ програми на всички политически партии: Вие, като представителъ на града ни, можете да проагитирате и прокарате този принципъ предъ ржководителитѣ на всичкитѣ въ градътъ ни политически партии!

Щастието на единъ градъ зависи отъ неговитѣ умни управници, съ една умно опредѣлена и постоянна градска политика. Тѣхното — освѣнъ другитѣ мероприятия, които ще въведатъ, — първо назначение е, да намѣрятъ постоянни приходи, за покриване общинскитѣ разходи, а не да прибѣгватъ до налагане данъци, врѣхнини и пр. за посрещане обикновенитѣ

си разходи, а такива постоянни приходи всѣки пжтъ могатъ да се намерятъ, стига лицата, които са поставени да ръководятъ общинскитѣ работи иматъ добрата воля, решителностъ и желание да направятъ това.

Тукъ—по-долу—ще изложа нѣкой реформи, които трѣбва да се направятъ, отъ които ако се възприематъ и реализиратъ, не по-късно отъ единъ срокъ отъ 10—12 години, градската ни община ще има единъ извънреденъ постояненъ доходъ, съ който ще може да се покриватъ всичкитѣ градски разходи, безъ да се прибѣгва до налагане извънредни градски данъци, врѣхнини и пр.

Ето реформитѣ, които трѣбва да се предприематъ и реализиратъ:

А. Общогражданска кооперация.

Никой не може да откаже факта, че презъ 20 векъ кооперативнитѣ сдружения играятъ важна роля въ благоденствието на жителитѣ на единъ градъ; тѣ сж които могатъ да доставятъ на гражданитѣ си най-добри и ефтини съестни предмети, гориво, освѣтление и пр. стига на чело на такивато кооперации да бждатъ поставени лица съ изискуемата подготовка, честностъ и деятелностъ; за голѣмо съжаление, Ст.-Загорската гражданска кооперация освенъ че до сега не е направила нищо, но и съмнявамъ се, въобщо дали ще направи нѣкога нѣщо и дали още за дълго време ще продължава нейния животъ! Защо става всичко това?! — Не зная, но вѣроятно е за това — че лицата, които сж настанени на тази работа нѣматъ нуждната подготовка за целта.

За да не загине и умре, безъ време, това хубаво предприятие, всичкитѣ граждани следва да се причечатъ на помощъ и го подкрепятъ, да се проагитира идеята, че всѣки гражданинъ трѣбва да си вземе по нѣколко дѣла, и следъ това—се избераатъ и поставятъ на чело на нейното управление лица, съ знание и търговска подготовка; веднажъ направено това, да се иска отъ общинското управление, мѣсто кж-

дето да се направи магазина и склада му, да се отворят клонове отъ него въ кварталитѣ: „Акарджа“, „Полицейски“, „Новий“ и „Гебранъ“, като се и обяви, че на всѣки, който е пазарилъ презъ годината, на края на сжщата година, ще му се дава премия съобразно направения оборотъ. Това е единственото средство — споредъ менъ — да ни се подобри живота и да не бждемъ експлоатирани по единъ нечуванъ начинъ като ни се взема по 150, 200 че и повече печалба на 100; За примеръ посочвамъ кооперативния магазинъ на широкитѣ социалисти въ гр. Казанлъкъ, гдето почти цѣлия градъ търгува съ тази кооперация и гдето беднитѣ и срѣдната ржка граждани сж твърде доволни отъ нея, а и самата кооперация, която е започнала съ единъ капиталъ отъ 40 — 50000 лева, сега разполага съ нѣколко милиона лева — въ пари, стока, здания и пр. Твърде отъ голѣмъ интересъ ще бжде, да се проучи на самото мѣсто и практическото устройство и наредба на тази кооперация. Ако общината вземе известно количество дѣлове и съ своя надзоръ, даде единъ голѣмъ потикъ на тази кооперация, като въ случаитѣ каквито сж сега може да се възложи на кооперацията да продоволствува градътъ съ брашно и други съестни продукти а не тази работа да се възлага на общинското управление, което и безъ това е притрупано съ доста работа или на разни комисари по прехраната.

По жилищния Законъ.

Не може да се приеме, че нѣма жилищна криза въ градътъ ни, тази жилищна криза се дължи на две главни причини: — едно отъ неразумната политика на правителството ни, което отвори вратитѣ на България, та надойдоха разни нации отъ разни краища на чуждитѣ държави като: гърци, евреи, арменци, руси и пр. и държавата ни се обърна на хотелъ и отъ това нашествие на тѣзи чужди елементи не само че се утрои жилищната криза, но и живота ни стана много по-сжпъ, плюсь това се отне и работа-

та отъ тѣхъ на нашитѣ работници, еснафи, търговци и пр., Но сега е вече късно, да се взематъ каквито и да е мѣрки спрѣмо тѣхъ — за изгонването имъ; и второ че закона за жилищната нужда постави на ножъ 90% отъ притежатели и наематели: Ако се направи въ градътъ една справедлива и щателна провѣрка, ще се намерятъ квартири още на около 150 семейства обаче, сега тези квартири по разни начини се прикриватъ отъ притежателитѣ имъ, само и само да имъ се не натрапватъ неприятни темъ наематели.

Да се облекчи отъ части тази жилищна нужда никакви закони нѣма да бждатъ въ положение, освѣнъ ако се не взематъ нѣкои коренни мѣрки. За такава за сега азъ предлагамъ следующитѣ: като се вземе предъ видъ, че всѣки единъ гражданинъ има въ своя градъ права и задължения, че бждещето поколение на градътъ ни на което ние ще оставиме, всичкитѣ блага, които сме му подготвили до сега и които му готвимъ, неможемъ да оставимъ и безъ задължения; Щомъ като е така общ. ни управление да склучи най-малко единъ 15 милионенъ заемъ, отъ Българската Народна Банка, който да се употрѣби: а) за повдигане още на два етажа сегашното ни общ. управление, на което основитѣ сж повече отъ здрави, върху тези етажи да се построятъ не по-малко отъ 20—25 стаи, въ които да се поместятъ часть отъ държавнитѣ и всички общински учреждения, които сега се помещаватъ въ частни кжши; б) да се направи и доискара още тази година изгорената на половина мъжка гимназия, която сега се прави; в) да се построятъ най-малко три училища въ градътъ; наместени ученицитѣ въ тези училища, ще се опразнятъ всичкитѣ частни здания, които сж правени за жилища и по неволя обърнати на училища; г) да се застави Б. Н. Банка, да си построи сама помещение, която сега се помещава въ едно голѣмо здание, въ което могатъ да се поместятъ не по-малкоотъ 10 семейства; д) да се приведе, съ всичката му строгостъ въ изпълнение, закона за застрояване незастроениѣтѣ празни места, а особено заможнитѣ имъ притежате-

ли; е) да се заставятъ чрезъ държавната власть, въ разстояние на единъ срокъ не повече отъ шесть месеца, всичкитѣ търговски кантори, дружества, популярни и др. банки, да си построятъ помещения и се нанесатъ въ тѣхъ. Приведено всичко това въ изпълнение, въ разстояние на повече отъ 6—7 месеца, въ градътъ не само нѣма да има жилищна криза, но ще има много излишни праздни жилища.

Доходи които може да придобие общината отъ своитѣ имоти.

1. На първо мѣсто, общината ни трѣбва да направи на едно отъ общинскитѣ праздни мѣста хали, въ които да се продава мѣсото, зарзавата, продукти и пр. за цѣлия градъ за такива едни хали нѣма да се похарчатъ повече отъ 800000 лева която сума съ лихвитѣ общината ще събере отъ 3—4 години като наемъ отъ сжщитѣ хали, а слѣдъ това врѣме общината ще има не по малко отъ 200000 лева годишенъ доходъ. Освѣнъ това, тѣзи хали ще дадатъ на града ни, видъ на културенъ центъръ, още повече, че градътъ ни, по мѣстоположение, климатъ, плодородие, търговия и пр. заслужва тази честь. А сега, ако дойде нѣкой чужденецъ и види касапскитѣ коптирчита, касапи, кебапчии, и пр. въ центъра на града на най-хубавото мѣсто, тенекиенитѣ пердета и роговитѣ на добитъцитѣ върху тѣхъ, нѣма да каже нищо друго освѣнъ, че както градътъ ни така и жителитѣ му сме не само нещастни, но сме и безъ всѣкаква култура, и се намираме по ръсть още отъ XVIII векъ. За Бога бива ли това положение да се търпи и единъ цѣль градъ да търпи това унижение?! Не, трѣбва да се взематъ бързи мѣрки за да се премахне това пятно.

2. Отъ градската градина предъ общинското управление, която на врѣмето бѣ опредѣлена и въ градския планъ за площадъ и отъ послѣ обърната на градина, може частъ отъ нея, безъ да се отнеме ни най малко отъ нейнитѣ качества като градина,

може най-много слѣдъ 7—8 години да дава единъ приходъ на общината ни отъ 150000—200000 лева годишно, и то безъ общината да харчи отъ касата си каквато и да било сума. Това може да стане когато общинското управление възложи на своитѣ градски инженери, да направятъ единъ планъ за дюкени най-малко отъ дветѣ страни на градината—источната и южната страни, такъвъ планъ да се направи за дюкяни и на празнитѣ мѣста около общинското управление, отъ источната южната и западната страни, така приготвени тѣзи планове да се обяви направата на всичкитѣ тѣзи дюкяни, на концесия за известно число години, и нека всѣки бжде увѣренъ, че въ разстояние на едно кѣсо врѣме всичкитѣ тѣзи дюкяни ще бждатъ построени по направения планъ. Освѣнъ доходитѣ, които ще даватъ на общината, но тѣ ще дадатъ и единъ блѣсъкъ на градътъ ни и всѣки който дойде въ градътъ ни ще каже, не само че градътъ ни е културенъ но и че гражданитѣ му сж такива

3) Нашия градъ по своето мѣстоположение и плодородие е единъ отъ първитѣ градове въ България, гдѣто виреятъ зеленчуковитѣ градини. За голѣмо съжаление, нашитѣ градинари обработватъ своитѣ градини още по първобитенъ начинъ, така че освенъ че не могатъ да произведатъ онова количество зарзаватъ и то такива качества послѣствие на което не само че ни се продаватъ на произволни цѣни, но и много пжти се и лишаваме отъ него защото се изнася на вѣнъ и въ послѣствие тия двѣ години това положение е станало по тягостно защото всичкитѣ бахчеванджии и производители сж се сдружили и на произволни цени се продаватъ разнитѣ зеленчуци и пр. Ето единъ случай, гдѣто общинското управление може отъ една страна да придобие годишно единъ непредвиденъ доходъ отъ 80000—90000 лева и отъ друга страна да задоволява гражданитѣ съ добри и ефтени зеленчукови продукти. Градътъ има много праздни мѣста, които могатъ да се обърнатъ на отлични и модерни бахчи. Ще посоча сега само на двѣ

такива—едното старитѣ гробища, до сегашнитѣ бахчи въ Акарджа, а второто на Берекетската могила. За тѣзи и други такива мѣста могатъ да се повикатъ специалисти бахчеванджии отъ Търновско Лѣсковецъ или Габровскитѣ и Троянскитѣ колиби, тъй като тамъ сж бахчеванджиитѣ, които обикалятъ цѣла Европа съ този занаятъ. Тѣзи мѣста да имъ се дадатъ подъ наемъ за нѣколко години да ги обърнатъ на модерни бахчи, които тѣ съ благодарностъ вѣрвамъ ще приематъ и слѣдъ изтичане на първия наемъенъ срокъ, нека бжде всѣки увѣренъ, че общината ще почне да получава годишенъ приходъ отъ тѣзи бахчи не по малко отъ 100000 — 150000 лева.

4. За залѣсяване било самия градъ, улицитѣ и пжтищата извънъ градътъ е едно отъ най-културнитѣ работи на единъ градъ. Това залѣсяване обаче да става съ огледъ не само за разхубавяване градътъ и подобряване неговия климатъ, но да донася и единъ доходъ на общината ни. Най-рационалното средство за това е: всички главни пжтища и шосета извънъ градътъ на едно разстояние до единъ километъръ да бждатъ засѣти съ отбрани орѣхи, които да не бждатъ по малко отъ 15000 до 16000 парчета, всѣко едно отъ тѣхъ годишно ще дава на общината приходъ едно върху друго по 80 лева—или отъ всички орѣхови дървета около 125000 — 130000 лева.

Направено всичко това което изложихъ до тукъ слѣдъ 8—9 години, при разумно управление общината ни ще може да покрива бюджета си само отъ тѣзи приходи.

Управлението на общината.

До колкото съмъ можалъ да прегледамъ функционирането на общинската машина въ тѣхническо, административно, финансово и медицинско отошение не е добро. На какво може да се отдаде това? Съ положителностъ не мога да твърдя, но ми се струва че е: като се събератъ общинскитѣ съветници на заседание не имъ остава врѣме, за проучване поло-

жението на общинското управление въ всѣко отношение и какви мѣрки да се взематъ, отъ караници и обиди по между си и второ, че съ малки изключения се назначаватъ лица принадлежащи на известна партия. Такивато лица гледатъ само да минава време, като сж увѣрени, че като падне партията имъ и тѣ ще бждетъ испждени, ако и да сж били най-акуратнитѣ. Тази аномалия трѣбва да се махне на всѣка цѣна. Да стане това слѣдва да се взематъ следнитѣ радикални мѣрки:

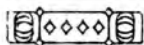
1) Да се изработи единъ правилникъ, съ който работата на общинското управление да бжде раздѣлена на толкова отдѣления колкото сж нуждни по службата; начело на всѣко отдѣление да се постави по единъ началникъ, който да е отговоренъ за всичко въ своето отдѣление. Да бжде опредѣленъ точно персонала на всѣко отдѣление, като на всѣки единъ чиновникъ въ отдѣлението бжде определена работа и всѣки единъ да отговаря за своята опредѣлена работа. Персонала на всѣко отдѣление да бжде представляванъ за назначение на кмета отъ началника на отдѣлението; кмета да нѣма право нито да назначава нито да уволнява какъвто и да е чиновникъ и служащъ на отдѣлението, безъ съгласието на началника на отдѣлението, а началниците на отдѣленията да бждатъ назначавани и уволнявани отъ общинския съветъ по представление отъ кмета. Съ това ще се присече пжтя на партизанитѣ, ще се даде възможность, на кмета, помощницитѣ и началницитѣ на отдѣленията по спокойно да работятъ съ отбранъ и добъръ персоналъ и нѣма да бждатъ обезпокоявани за уволнения и назначения;

2) Има покрай града и мѣрата много праздни мѣста, които се неизползватъ а едни пѣкъ се заграбватъ и преобърнати на ниви и др. Да се вземе решение отъ общинския съветъ да се продадатъ на търгъ да могатъ да се използватъ, защото ако се оставятъ така ще бждатъ ограбени и присвоени като до сега има заграбени такива;

3) Необходимо е, да се заставятъ техническиѣ власти при общината да се направи нивелационния планъ на градътъ, достатъчно е гдѣто тази работа, сж е продължавала повече отъ 25—30 години, това е необходимо нужно да стане; още повече, че това е свързано съ канализацията на градътъ ни.

гр. Ст.-Загора 16. VI 1925 год.

Съ почитъ: *Хр. Минковъ.*

ПИСМО II.

До Господина Кмета

на гр. Стара-Загора.

Г-нъ Кмете,

Въ допълнение първото ми до Васъ писмо отъ 16 юний 1925 година. благоволете да приемете това ми второ такова — въ което излагамъ още нѣкои допълнителни мероприятия, които трѣбва да легнатъ въ основитѣ на градската ни политика, които като проучите, моля да възприемете и реализирате заедно съ цѣлия общински съветъ.

Мисля че отъ голѣмъ интересъ за гражданитѣ ще бжде ако се даде отъ общината гласностъ на първото и това ми писмо въ видъ на брошура и чрезъ градския вѣстникъ, та всѣки който желае, да направи разумна и полезна критика върху цѣлата материя.

Ето и допълнителнитѣ мѣроприятия които предлагамъ:

I. Допълнение по въпроса за зеленчуковитѣ градини.

На юго-источната страна на града ни, къмъ страната на с. Могила, има праздно общинско мѣсто — мѣра, почвата на това е толкова влажна, че на което мѣсто ако се прокопае на долу земята не повече отъ метъръ до метъръ и половина, избликва изобилна вода, така щото цѣлото това мѣсто може да бжде обърнато на модерна зеленчукова градина, а не да се прахосва като се дава отъ него по 100—200 и повече декари за държавни и окръжни разсадници, за градини на окръж. затворъ и пр. Другъ бѣше

въпроса, ако работата се касаеше за по 7—8 декара, а не съ стотици. Ако държавата има нужда отъ обширни разсадници, градини, конезаводи, сжщо такива за затвора и градини при него — нека си купи, а не да се изнасилва градската ни община и се заграбватъ и тъй оскъжднитѣ градски мѣста и мери. Нека се разбере, че държавното и общинското имущество не е едно и сжщо нешо. По рано е правено подобни грѣшки, отъ бившитѣ ни градски управници. като сж раздавани безразборно мѣста, та сега нѣмаме такива, които да дадемъ на бежанцитѣ и беднитѣ ни граждани, за да си построятъ жилища. Да иска общината да отчуждава частни имоти около градътъ за сжщата цѣль не може, едно че трѣбва да се плати скжпо и прескжпо и второ, че закона не позволява такива отчуждения. Отчуждение може да става за обществена полза, а да вземете на едно лице имота и го дадете на друго, за да си направи кжща, това не е обществена нужда.

Въ центъра на града ни е окръжния затворъ, който е построенъ преди 30 — 35 години, отъ тогава и до сега постоянно се говори, че мѣстото на затвора не му е тамъ, още повече, че съгласно градския планъ, това мѣсто е опредѣлено за застрояване сждебна и окръжна палати — това се признава и отъ Министерството на Правосъдието, но и до сега не е премѣстенъ този затворъ, макаръ и да сж давани много пжти молби за това, На нѣколко пжти е прашано комисии отъ Министерството на Правосъдието, за избиране и опредѣляне мѣсто, гдѣто да се построи. Давано е нареждане да се направятъ плановѣтъ за постройка на новия затворъ, който до колкото се простиратъ сведенията ми биле готови, но пакъ не е било направено нищо, като че това умишлено се протака и спъва прогреса на градътъ. Напоследъкъ, пкъ около този затворъ, се направиха укрѣпленията въ случай нападението му отъ злосторници, да се брани отъ войницитѣ, които го пазятъ. Значи въ случай на нападение сражението ще става въ центъра на града, гдѣто е най гъсто населенъ. Бива ли за Бога да се търпи това положение?!

По оплакване на гражданитѣ за вдигане на този затворъ, преди около 20 дена, идва въ градътъ ни господинъ Началника на углавното отдѣление при Министерството на Правосъдието, пакъ за избиране мѣсто за затворъ; такова било избрано и угодно, обаче Г-нъ Началника е заявилъ нова претенция, той е поискалъ да му се даде едно пространство градско мѣсто отъ около 200 декара за градина на затворниците и то даромъ, като че Старо-Загорската община е дойна крава, та всѣки може да я дои. Макаръ градската ни община да нѣма такова пространство, а само това мѣсто, което е заграбено по рано отъ друго Министерство за разсадникъ конезаводъ и пр. но и да има не може да даде, защото е нужно на общината, даже и да не е нужно общината не може да подарява градски мѣста. Мисля, Г-нъ Кмете, че Вие съ сегашнитѣ си общински съвѣтници нѣма да попадните въ онѣзи грѣшки, въ които сж попадали Вашитѣ предшественици—на щедри дарители. Колкото до въпроса за вдигане на затвора, да се отправи единъ протестъ до Министерството на Правосъдието и преписъ отъ него до Министерския Съветъ, вѣрвамъ, че ще бжде вдигнатъ безъ претенциитѣ за даване даромъ на държавата 200 декара градско мѣсто.

По градскитѣ ни бани.

2) Безспорно е, че Ст.-Загорскитѣ граждани отъ двата пола още отъ турско време обичатъ да посещаватъ поне еднажъ седмично, както банитѣ въ градътъ, така и отъ вѣнъ — минералнитѣ. Това е една отлична черта въ хигиеническо отношение. Това, че е така се потвърждава и отъ следния фактъ, че още въ турско време въ градътъ ни е имало *четире* бани (хамами), освенъ частнитѣ такива изъ кѣшитѣ. Презъ Руско-Турската война всичкитѣ тези хамами, едни бѣха съвършено разорени, други останали на половина и не бѣха годни за употребление; освенъ това тѣхното ремонтиране и поправки не се позволя-

ваше, защото съгласно утвърдения градски планъ мѣстата имъ попадаха на улици. Останалитѣ бани — „Чифте баня“ и „Зелената баня“, до колкото ми се простиратъ сведенията, още тогава общинскиятъ съветъ назначилъ комисия, която оцени да тези бани и решили да се съборятъ и отворятъ улицитѣ, още повече, че чифте баня затваря 4—5 чаршийски улици. Не следъ дълго обаче, заинтересовани лица и притежателитѣ на „Чифте баня“ сж убедили тогавашнитѣ ни градски управници, които позволили на притежателитѣ имъ да я поправятъ и както виждаме, до сега си я експлоатиратъ, а чаршийскитѣ улици затворени и 20—30 дюкана стоятъ задрѣстени и притежателитѣ имъ страдатъ. Освенъ това, както самата баня, така и нейната околностъ сж станали едно купище, което издава миязми, епидемии и пр. И макаръ да вижда това хигиеническиятъ ни съветъ нехае!

Втората пѣкъ — „Зелената баня“ беше съвършено развалена, материала и билъ оцененъ отъ градска комисия за не повече отъ 2000—2500 лева, била е и отчуждена и оставало само да се събори и отвори улицата за цѣлия кварталъ. Какъ и защо при наличността на законъ за Благоустройството на заселенитѣ места и въпреки неговата строгостъ, отъ преди 3—4 години е било разрешено отъ общината, или контрабанда на лицето, което я държи да я поправи, както отъ вътре, така и отъ вънъ, съ циментъ и хоросанкъ, покри я съ марсилски керемиди и циментъ, направи и възобнови кюлханата ѝ, боядиса я и стана, като нова. Заедно съ мене всѣки гражданинъ се запитва, какъ става това, нѣма ли въ тази нещастна страна закони и че, ако се намиратъ лица, които ги заобикалятъ, нѣма ли висша техническа властъ и прокурори, които да искатъ съблюдаване на законитѣ въ страната ни. Като Ви донасямъ всичко това г. кмете, напълно вѣрвамъ, че ще наредите да се проучи въпроса да се съборятъ тези бани и се плати материала имъ само, както сж биле оценени, при отчуждаването имъ. Ако се намерятъ виновни лица, ще изпълните длъжността си. Съ съба-

рянето на тѣзи бани ще се отворятъ градскитѣ улици и ще се подпомогне да се сдобие градътъ ни съ модерни градски бани, било застроени отъ частни лица, било отъ градско общинското ни управление, защото при наличността на тези бани, всѣки ще се бои отъ конкуренция и никой не ще рискува да вложи капитала си за такива. Ако пъкъ общ. ни управление направи една модерна градска баня, каквито сж направени въ Хасково, Пловдивъ и пр., въ такъвъ случай ще се направи голѣма услуга на гражданитѣ и общината ще си създаде единъ годишенъ доходъ не по-малко отъ 200,000 — 250,000 лева.

За окръжния затворъ.

3) Да се взематъ колкото се може по-скоро всички законни мѣрки за да се вдигне окр. затворъ отъ средата на града. Това не само ще даде на градътъ ни културна физиономия, но ще се даде възможность да се построятъ на това мѣсто окръжната и сждебната палати, на които местата по градскитѣ планъ сж опредѣлени тукъ. Още по-вече, че и планътъ за окръжната палата е готовъ.

По Ст.-Загорскитѣ Минерални бани

4) Отъ преди 20 и повече години до сега не е направено почти нищо за нашитѣ Ст.-Загорски Минерални бани и ако е направено нѣщо, то е направено безъ компасъ и безъ да се знае защо. Така щото нашитѣ бани сж останали много назадъ отъ другитѣ курортни бани, при всѣ, че послѣднитѣ немогатъ да конкуриратъ съ мѣстоположение, климатъ и красота на нашитѣ бани. Ако цѣлата мѣстность на банитѣ ни бѣше планирана преди 20 години, бѣше разлѣлена на курортни квартали и парцелирана за вили и продадени тѣзи мѣста, цѣлата тази мѣстность до сега щеше да бжде окичена съ великолѣпни вили, алеи и пр., обаче, бившитѣ наши общински управници не сж искали да направятъ това, защото щѣло да се овреди на интереситѣ на банскитѣ хоте-

ли, идея рждясала, която съ нишо не може да се оправдае. Ако бѣше направено това, което каѣвамъ, вмѣсто напр. 2000 посѣтители годишно щеше да има по 5000 — 10,000 души и то отъ разнитѣ краища на България. Да стане това сега не е късно. Надѣвамъ се Г-нъ Кмете, че Вие ще се вслушате въ мое-то скромно мнение и ще направите всичко възможно.

Недейте изпуска изъ предѣ видѣ и това, че за въ бждеше, когато се даватъ банитѣ на предприемачъ, търгътъ да бжде подраздѣленъ на три части, като банитѣ, хотела и бюфета се отдаватъ отдѣлно. По такъвъ начинъ ще има по-голѣмъ контролъ единъ на други отъ самитѣ предприемачи и ще се държи по-голѣмъ редъ и чистота, защото и тѣхнитѣ интереси ще диктуватъ това. Презъ лѣтния сезонъ тамъ непременно да има постояненъ лѣкаръ съ нужния персоналъ, телеграфна станция и пол. участъкъ.

Снабдяване градътъ съ вода.

5) Градътъ ни отъ година на година се увеличава, било въ отношение на жителитѣ си, ꙗкѣ било въ постройка нови жилища и то не само вжтрѣ въ градътъ, но и въ четиритѣ му краища и за вода сега се чувствува голѣма нужда, ами какво ще стане после 10 — 12 години? — Не знамъ! Ето защо още отъ сега общинското управление трѣбва да се загрижи и разрѣши този отъ голѣма жизненостъ за градътъ ни въпросъ.

Нека се не изпуска изъ предѣ видѣ, че два сж градоветѣ въ България които гигантски прогресиратъ въ всѣко отношение — това сж въ северна България гр. Плевенъ, а въ южна — Ст.-Загора. Най-рационално ще бжде, ако се назначи една тричленна комисия отъ вещи лица, която да проучи цѣлата мѣстностъ около градътъ, съседнитѣ баири и села, въ който районъ непременно ще намери и се докара въ градътъ ни изобилно вода. Ако се не сполучи, да се взематъ въ такъвъ случай мѣрки за направяне на артезиански кладенци въ крайнитѣ квартали, кое-

то се прави въ гр. Пловдивъ или да се докара такава отъ подбалканскитѣ мѣстности, като Гюсово, Мъглижъ и др. Казанлъшка околия.

Нуждници изъ градътъ ни.

6) Това е една въпиюща нужда, която не подлежи на никаква критика и възражение. Сега въ градътъ ни има на две мѣста градски нуждници, които се държатъ съвършено нечисто. Мъчно и почти невъзможно е да се влезне въ тѣхъ отъ нечистотия, обаче далечъ и тѣ не сж въ положение да удовлетворятъ нуждитѣ на гражданитѣ, а особено на селянитѣ, които посещаватъ града ни. Кой не е виждалъ граждани, гражданки и селени да се стискатъ отъ притеснение да се олекчатъ. Бива ли за Бога въ единъ културенъ като Ст.-Загора градъ да се търпи това?

Препоръчвамъ да се направятъ на 10—12 мѣста централни изъ градътъ и нуждници съ по две отдѣления — мъжко и женско, които да бждатъ поставени подъ надзора на особенъ служащъ който да се грижи за тѣхната чистота.

По въпроса за смѣтътъ.

7) Този е единъ отъ важнитѣ въпроси за градътъ ни, още по-вече, че той е свързанъ съ неговата — на града — хигиена. Обаче, при сегашната наредба, чистене боклуцитѣ изъ кжщята и градътъ съ градски боклукчии и такива кола, нѣма да се направи почти нищо, едно че тези боклукчии, които сж градски служащи, не ходятъ редовно да вдигатъ боклуцитѣ изъ кжщята на гражданитѣ, защото, като партизани, отъ партията, не се взематъ спрѣмо тѣхъ строги мѣрки и следователно контрола имъ е слабъ. Градския съветъ харчи огромни суми за целта, които се събиратъ отъ гражданитѣ за хвърляне боклукъ, обаче боклука си стои изъ кжщята и ако отъ това последва епидемия, тогава тежко на оногова, когато ще засегне епидемическия огънь. Следъ всичко това

следва да се зададе въпросъ и отговори на него; при това положение какво би следвало да се направи? Споредъ моето скромно мнение, каквото и да се направи съ градскитѣ служащи, натоварени да чистятъ градътъ отъ боклуци, резултата ще бжде все единъ и сжщъ. Рѣдко сж лицата, които ще отидатъ да се оплачатъ, че боклука имъ не е хвърленъ, а особено отъ крайнитѣ квартали. Ако ли пъкъ нѣкой направи изключение и се оплаче — ще му се каже: „ще проводимъ боклукчията да го вдигне“. И така ще си остане. Това че е така, всѣки гражданинъ го знае на практика.

Да се премахне тази аномалия и се тури единъ пжтъ за винаги редъ въ тази работа, трѣбва да се направи следното: градътъ да бжде раздѣленъ на четири градски района по отношение чистението му отъ боклукъ, да се направятъ поемни условия за даване тези участъци на предприемачъ за чистене на боклука. Така направено нека бжде всѣки увѣренъ, че градътъ ни ще бжде всѣки пжтъ чистъ отъ боклуци и миризми, защото освенъ контролата на предприемачитѣ отъ Общин. управление, но тѣ ще бждатъ контролирани и отъ всѣки гражданинъ. освенъ това, мисля, че разносцитѣ за чистене на градътъ ще бждатъ много по малко, сравнително сега за подържане каруци, коне слуги и пр.

По падарщината на полскитѣ имоти.

8) По въпроса за падарщината, т. е. запазване полскитѣ ни имоти отъ кражби е единъ въпросъ, който постоянно е тревожилъ и тревожи цѣлото ни гражданство. Постоянно ваятъ, като градъ оплакванията противъ овчари, воловари и пр. за изяждане, повреждане и кражби на полскитѣ ни имоти. А когато озреятъ овощнитѣ дрѣвчета и гроздата по лозята, тогава ужасъ! Ако на вечерята оставимъ овощията си, лозето въ исправность, на сутринята ще намерете, че всичко или една частъ отъ овощията и гроздето е обрано и изнесено. Последствие на което общината

е принудена да плаща огромни суми за вреди, причинени отъ неизвестни злосторници. Съ падари наети отъ общината, колкото и да бждатъ тѣ не могатъ да се опазятъ полскитѣ ни имоти, така е било въ турско време така е и сега, защото и на самитѣ градски падари се не дава никаква вѣра, че честно изпълняватъ длъжността си. Това че е така, достатъчно е да видите, когато започва да зрѣе гроздето по лозята; притѣжателитѣ имъ, при наличността на градски падари, на които плащатъ падарщината, хващатъ частенъ падаръ, като на 5—6 лозя наематъ по единъ такъвъ. Какво означава това? — нѣмане довѣрие на общинскитѣ падари, нали?

На това положение трѣбва да се тури край, а това може да стане, като се даде пазенето на полскитѣ имоти на предприемачи. Така — всички полски имоти, на цѣлото Ст.-Загорско землище, да се раздѣлятъ на четири герми, следъ което да се обяви падарщината за всѣка гермя, по отдѣлно на търгъ, като въ поемнитѣ условия бжде ясно определено, че каквито щети биха станали въ наетото герме, ще бждатъ заплатени отъ наемателя, чрезъ общинското управление на пострадалото лице, като се изключатъ стихийнитѣ щети, които предприемача не е въ състояние да предотврати. Заловенитѣ отъ падаритѣ на предприемача нарушители и пристѣпници, да се глобяватъ съгласно закона, като една трета частъ отъ тази глоба се взема отъ общината, а $\frac{2}{3}$ части, да се взематъ отъ предприемачитѣ. Направено това така, нека бжде всѣки увѣренъ, че имотитѣ ни ще бждатъ запазени. Това се приложи на практика въ нѣколко села въ Казанлъшката околия и даде отлични резултати.

*Стара Загора,
15 Юлий 1925 год.*

Съ почитание:

Хр. Минковъ.

Съдържание:

I ПИСМО.

1. Уводъ.
2. Гражданската кооперация.
3. Жилищния Законъ.
4. Доходи, които може да придобие общината отъ своитѣ имоти
5. Начина на управлението и организирането на общинското управление.

II ПИСМО.

6. Адресъ и уводъ.
7. Допълнение по въпроса за зеленчуковитѣ градини.
8. По градскитѣ бани (хамами).
9. По окръжния затворъ.
10. По Старо-Загорскитѣ Минерални Бани.
11. По снабдяване градътъ съ вода,
12. Направа нуждници въ градътъ.
13. По въпроса за смѣтта.
14. По падарщината на полскитѣ имоти.

